

מסורת הש"ס

(א) נמכר למתן קלן. ונענינו
קל: קלן. (ב) ס"א ל"ה.
(ג) פסחים סו. סט: ימות יד.
ממות עב. לו. (ד) ס"א ל"ה.
(ה) ימות יד. חולין קטז. ע"ש.
(ו) ז"ל דטושה עין גבור
פירוש: (ז) חולין קיג.
(ח) יומא עה. (ט) ז"ל פסח:
השמן. (י) לעיל מה.
(יא) גריות נג: לעיל מה.
(יב) ז"ל (קמח:), (כ) פסח:
גיה. (ט) ז"ל פסח: מילה.
(ס) ז"ל שנינו. (ז) ז"ל שנינו.
(ח) ז"ל עליה.

תורה אור השלם

1 לא תאכלו כל נבלה
לגר אשר בשעריך תתננה
ואכלה או מדרבנן בי
עם קדוש אתה לך אלהיך
לא תבשל גיד בדיבך אמו:
דברים יד א
2 שש אנבי על ארבעך
במזא שיל רב:
התלים קט קסב
3 וישמע משה את הקם
שבה וישפחונו איש
לפתח אהליו וחר אף
מאד ובעני משה רע:
במדבר יא
4 אם תשבחו בן שפתים
בנפי יונה בחפז נוסף
ואברותיה בירקרק רחיק:
התלים סד יד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומשני וכו'
ואמאי קרי ליה: (ב) תוס'
ד"ה ר' אליעזר וכו' וכו' הוא
כפול. י"ב עין בפרק המלמע
דף דף ע"א: (ג) בא"ה כד
למה המלה. י"ב עין בסוף
עיונין דף קג ע"ב בתוספת
ד"ה מה לו: (ד) ד"ה שש
וכי וכן אמרי במדרש ויעש
לכרס:

גליון הש"ס

גמ' בשלמא הוא ותר. עין
משניות ה'א"ח ח"א ס"י
פ"ט: תוס' ד"ה רבי
אליעזר וכו' וא"ת ויבאו
התרנו. עין לעיל דף ד
ע"א חסופת ד"ה אלל חס:
בא"ה כד למה המלה.
עין עיונין דף קג ע"ב
תוס' ד"ה מה לו:

רבינו חננאל

פרק תשעה עשר
רבי אליעזר אומר אם
לא הביא כלי מערב
שבת מביאו בשבת מגולה
וכו. ואיבעיא לן האי
דקתי ר' אליעזר אומר
מביאו מגולה משום חבובי
מצוה הוא, או משום
שלא יחשדו שהוציא
חפציו טמאים, לפיכך
מגלהו שיראו כי סבין
של מצוה הוא. ופשוט
למשום חבובי מצוה הוא.
היבא דליכא סכנה. ותוב
איבעיא לן האי דתנא (נ"א)
דחזן במיתותא דברי יהודה
משום רבי אליעזר נהגים
היו בסכנה מביאין אותו
(בסכנה) מכוסה ע"פ עדים,

רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי
ואי אמתנין דפרקין דלעיל^א דסליק מיניה וכל כרמי מילה
עושין בשבת: **מגולה**. בפני הכל ובגמרא מפרש אמאי מנריך ליה
לגלוייה: **ובסכנה**. שגזרו ארמאים^ב על המילה: **מכסהו ע"פ עדים**.

רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי מע"ש
מביאו בשבת מגולה ובסכנה מכסהו
ע"פ עדים ועוד אומר ר"א בורחים עצימ
לעשות פחמין לעשות^ג (כלי) ברזל^ד כלל
אמר ר"ע "כל מלאכה שאפשר לעשותה
מע"ש אינה דוחה את השבת^ה (ומילה) שאי
אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת:
גמ' איבעיא להו טעמא דר"א משום חבובי
מצוה או דילמא משום חשדא למאי נפקא
מינה לאתויי מכוסה ע"פ עדים אי אמרת
משום חבובי מצוה מגולה אין מכוסה לא
אלא אי אמרת משום חשדא אפי' מכוסה
שפיר דמי מאי איתמר א"ר לוי לא אמרה
ר"א אלא לחבובי מצוה תניא גמי הכי מביאו
מגולה ואין מביאו מכוסה דברי ר"א אמר
רב אשי מתני' גמי דיקא דקתני ובשעת
הסכנה מכסהו ע"פ עדים בסכנה אין שלא
בסכנה לא שמע מינה משום חבובי מצוה
שמע מינה תניא אידך מביאו מגולה ואין
מביאו מכוסה דברי ר"א ר' יהודה אומר משום

ר"א נוהגין היו בשעת הסכנה שהיו מביאין מכוסה ע"פ עדים איבעיא
להו עדים דקאמר איהו אחד או דילמא הוא ותרי ת"ש ובסכנה מכסהו
ע"פ עדים אי אמרת בשלמא הוא ותרי שפיר אלא אי אמרת הוא אחד
מאי עדים שראוים להעיד במקום אחר: ועוד אומר ר"א: ת"ר במקומו של
ר"א היו כורתין עצימ לעשות פחמין לעשות ברזל בשבת במקומו של ר'
יוסי הגלילי היו אוכלין בשר עוף בחלב לוי איקלע לבי יוסף רישבא
קריבו ליה רישא דטוותא בחלבא לא אכל כי אתא לקמיה דרבי א"ל
אמאי לא תשמתינהו א"ל אתריה דר' יהודה בן בתירה הוה ואמינא דילמא
דרש להו בר' יוסי הגלילי דתנן ר' יוסי הגלילי אומר נאמר לא תאכלו
כל נבלה ונאמר לא תבשל גיד בחלב אמו את שאסור משום נבלה אסור
לבשל בחלב עוף שאסור משום נבלה יכול יהא אסור לבשל בחלב ת"ל
בחלב אמו יצא עוף שאין לו חלב אם א"ר יצחק עיר אחת היתה בא"י שהיו
עושין כר"א והיו מתים בומנן ולא עוד אלא שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה
גזרה על ישראל על המילה ועל אותה העיר לא גזרה: תניא רשב"ג
אומר כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה דכתיב^א שש אנבי על
אמרתך כמוצא שלל רב עדיין עושין אותה בשמחה וכל מצוה שקבלו
עליהם בקטטה כגון עריות דכתיב^ב וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו
על עסקי משפחותיו עדיין עושין אותה בקטטה דליכא בחובה דלא רמו
בה תיגרא תניא ר"ש בן אלעזר אומר כל מצוה שמסרו ישראל עצמן
עליהם למיתה בשעת גזרת המלכות^ג כגון עבודת כוכבים ומילה עדיין היא
מוחזקת בידם וכל מצוה שלא מסרו ישראל עצמן עליה למיתה בשעת גזרת
המלכות^ד כגון תפילין עדיין היא מרופה בידם דא"ר ינאי תפילין צריכין גוף נקי
כאלישע בעל כנפים מאי היא אמר אביי שלא יפיה בהם רבא אמר שלא יישן
בהם ואמאי קרו ליה אלישע בעל כנפים שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה
גזרה על ישראל שכל המניח תפילין על ראשו יקרו את מוחו והיה אלישע מניח
תפילין ויצא לישוק וראהו קסדור אחד רץ מלפניו ורץ אחריו כיון שהגיע אצלו
נמלן מראשו ואחזן בידו א"ל מה בידך אמר לו כנפי יונה פשט את ידו ונמצאו
בה כנפי יונה לפיכך היו קוראין אותו בעל כנפים^ה מאי שנא כנפי יונה דא"ל
ולא א"ל שאר עופות משום דדמאי כנסת ישראל ליונה שנאמר^ו כנפי
יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ מה יונה זו כנפיה מגינות
עליה אף ישראל מצות מגינות עליהן: א"ר אבא בר רב אדא א"ר יצחק

דק
פעם אחת שכחו ולא הביאו איזמל מערב שבת והביאוהו בשבת [דרך גגות ודרך חצירות]
שלא

רבי אליעזר דמילה פרק תשעה עשר שבת קל.

רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי
ואי אמתנין דפרקין דלעיל^א דסליק מיניה וכל כרמי מילה
עושין בשבת: **מגולה**. בפני הכל ובגמרא מפרש אמאי מנריך ליה
לגלוייה: **ובסכנה**. שגזרו ארמאים^ב על המילה: **מכסהו ע"פ עדים**.

רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי מע"ש
מביאו בשבת מגולה ובסכנה מכסהו
ע"פ עדים ועוד אומר ר"א בורחים עצימ
לעשות פחמין לעשות^ג (כלי) ברזל^ד כלל
אמר ר"ע "כל מלאכה שאפשר לעשותה
מע"ש אינה דוחה את השבת^ה (ומילה) שאי
אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת:
גמ' איבעיא להו טעמא דר"א משום חבובי
מצוה או דילמא משום חשדא למאי נפקא
מינה לאתויי מכוסה ע"פ עדים אי אמרת
משום חבובי מצוה מגולה אין מכוסה לא
אלא אי אמרת משום חשדא אפי' מכוסה
שפיר דמי מאי איתמר א"ר לוי לא אמרה
ר"א אלא לחבובי מצוה תניא גמי הכי מביאו
מגולה ואין מביאו מכוסה דברי ר"א אמר
רב אשי מתני' גמי דיקא דקתני ובשעת
הסכנה מכסהו ע"פ עדים בסכנה אין שלא
בסכנה לא שמע מינה משום חבובי מצוה
שמע מינה תניא אידך מביאו מגולה ואין
מביאו מכוסה דברי ר"א ר' יהודה אומר משום

ר"א נוהגין היו בשעת הסכנה שהיו מביאין מכוסה ע"פ עדים איבעיא
להו עדים דקאמר איהו אחד או דילמא הוא ותרי ת"ש ובסכנה מכסהו
ע"פ עדים אי אמרת בשלמא הוא ותרי שפיר אלא אי אמרת הוא אחד
מאי עדים שראוים להעיד במקום אחר: ועוד אומר ר"א: ת"ר במקומו של
ר"א היו כורתין עצימ לעשות פחמין לעשות ברזל בשבת במקומו של ר'
יוסי הגלילי היו אוכלין בשר עוף בחלב לוי איקלע לבי יוסף רישבא
קריבו ליה רישא דטוותא בחלבא לא אכל כי אתא לקמיה דרבי א"ל
אמאי לא תשמתינהו א"ל אתריה דר' יהודה בן בתירה הוה ואמינא דילמא
דרש להו בר' יוסי הגלילי דתנן ר' יוסי הגלילי אומר נאמר לא תאכלו
כל נבלה ונאמר לא תבשל גיד בחלב אמו את שאסור משום נבלה אסור
לבשל בחלב עוף שאסור משום נבלה יכול יהא אסור לבשל בחלב ת"ל
בחלב אמו יצא עוף שאין לו חלב אם א"ר יצחק עיר אחת היתה בא"י שהיו
עושין כר"א והיו מתים בומנן ולא עוד אלא שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה
גזרה על ישראל על המילה ועל אותה העיר לא גזרה: תניא רשב"ג
אומר כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה דכתיב^א שש אנבי על
אמרתך כמוצא שלל רב עדיין עושין אותה בשמחה וכל מצוה שקבלו
עליהם בקטטה כגון עריות דכתיב^ב וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו
על עסקי משפחותיו עדיין עושין אותה בקטטה דליכא בחובה דלא רמו
בה תיגרא תניא ר"ש בן אלעזר אומר כל מצוה שמסרו ישראל עצמן
עליהם למיתה בשעת גזרת המלכות^ג כגון עבודת כוכבים ומילה עדיין היא
מוחזקת בידם וכל מצוה שלא מסרו ישראל עצמן עליה למיתה בשעת גזרת
המלכות^ד כגון תפילין עדיין היא מרופה בידם דא"ר ינאי תפילין צריכין גוף נקי
כאלישע בעל כנפים מאי היא אמר אביי שלא יפיה בהם רבא אמר שלא יישן
בהם ואמאי קרו ליה אלישע בעל כנפים שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה
גזרה על ישראל שכל המניח תפילין על ראשו יקרו את מוחו והיה אלישע מניח
תפילין ויצא לישוק וראהו קסדור אחד רץ מלפניו ורץ אחריו כיון שהגיע אצלו
נמלן מראשו ואחזן בידו א"ל מה בידך אמר לו כנפי יונה פשט את ידו ונמצאו
בה כנפי יונה לפיכך היו קוראין אותו בעל כנפים^ה מאי שנא כנפי יונה דא"ל
ולא א"ל שאר עופות משום דדמאי כנסת ישראל ליונה שנאמר^ו כנפי
יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ מה יונה זו כנפיה מגינות
עליה אף ישראל מצות מגינות עליהן: א"ר אבא בר רב אדא א"ר יצחק

דק
פעם אחת שכחו ולא הביאו איזמל מערב שבת והביאוהו בשבת [דרך גגות ודרך חצירות]
שלא

עין משפט
גר מצוה

א א מיי פ"ב מהלכות
מילה הלכה ס' סמג עשין
כח טושה"ע א"ח ס"י שלא
ספיקו וטושה"ע י"ד סמג
רס ספיקו ב:
ב ב טושה"ע י"ד סמג רס
ספיקו יד:
ג ג מיי פ"ב מהלכות
איסורי ביאה ה' י' סמג
לחון קד:

לעזי רש"י

פורי"ד. לחפור.

מוסף רש"י

בורחים עצימ לעשות
פחמין. לכו ביום כדי
לעשות ברזל. איזמל של
מילה. דקסבר ר"א מכשיר
מזה דמיון שבת כמלוא
עלמה (וימות יד. חולין קטז).
למה אין לו איזמל למנוח
סמגין ע"ש לעשות פחמין
ועשין איזמל (חולין שס).
שלא יפיה בהם. שיכול
להעמיד עומד בשעת הכות
(דע"ה שם). שלא ישן בהם.
שם יפיה לו יראה קרי. אל
אם יוכל להסיר שלא יפיה
כל הנושם שבת כמלוא
שיכולין להעמיד עומד
(שם). יקרו את מוחו. שהוא חמת
הספילין. לשון נקור עינים
(שם). קסדור. ממשטרא"ל
שהוא ממונה על כך (שם).
בנפי יונה. כמפתח לקמיה
מפי שם מלות וסמגין
לפניהם והוא לס כנפים
ליונה שהיא ממשלת ליונה
ואמנות כנפיהם (שם). כנפיה
מגינות עליה. מן הגנה
ומכל עוף ואדם הגנה עליה
היא נלחמת ומכה בלש גפה.
מה שאלן כן בשאר עופות (שם)
ובע"ז (נ"א).

רבינו חננאל (המשך)

הני עדים שנים אחרים
ולחלו מביאין, או דלמא
הוא ואחר, ולא איפשטא
בהדיא. לוי איקלע לבי
יוסף רישבא קריבו ליה
ורישא דטוותא בחלבא לא
אכל כי אתא לקמיה דר'
א"ל מיט' לן שמתנינהו.
א"ל אתא דר' יהודה
בן בתירה. ואמרין דלמא
דרוש להו רבבי ר' הגלילי
דסבר יצא עוף שאין לו חלב
אם. א"ר יצחק עיר אחת
היתה בא"י שהיו עושין
כר' אליעזר והיו מיתיה
מתין בומנן, ולא עוד אלא
ורישא דטוואסא בחובה דלא רמו
בה תיגרא תניא ר"ש בן אלעזר
אומר כל מצוה שמסרו ישראל עצמן
עליהם למיתה בשעת גזרת המלכות^ג כגון עבודת כוכבים ומילה עדיין היא
מוחזקת בידם וכל מצוה שלא מסרו ישראל עצמן עליה למיתה בשעת גזרת
המלכות^ד כגון תפילין עדיין היא מרופה בידם דא"ר ינאי תפילין צריכין גוף נקי
כאלישע בעל כנפים מאי היא אמר אביי שלא יפיה בהם רבא אמר שלא יישן
בהם ואמאי קרו ליה אלישע בעל כנפים שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה
גזרה על ישראל שכל המניח תפילין על ראשו יקרו את מוחו והיה אלישע מניח
תפילין ויצא לישוק וראהו קסדור אחד רץ מלפניו ורץ אחריו כיון שהגיע אצלו
נמלן מראשו ואחזן בידו א"ל מה בידך אמר לו כנפי יונה פשט את ידו ונמצאו
בה כנפי יונה לפיכך היו קוראין אותו בעל כנפים^ה מאי שנא כנפי יונה דא"ל
ולא א"ל שאר עופות משום דדמאי כנסת ישראל ליונה שנאמר^ו כנפי
יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ מה יונה זו כנפיה מגינות
עליה אף ישראל מצות מגינות עליהן: א"ר אבא בר רב אדא א"ר יצחק

(א) נראה דל"ל לחלל כל השנה
היא מ"מ ח' סלסל כ"ח